

Katarzyna Chrostowska-Malak

Słowa kluczowe: RODO, prawa człowieka, integracja europejska, prawo do prywatności, ochrona prywatności, ochrona danych osobowych.

Obowiązujące od 25 maja 2018 r. przepisy RODO stanowią podstawę tworzenia nowego systemu ochrony danych osobowych (ochrony prawa do prywatności) na poziomie Unii Europejskiej, jej państw członkowskich oraz w poszczególnych podmiotach. Rozporządzenie to, choć wymaga przestrzegania jednoznacznie określonych zasad, daje możliwość wprowadzania różnorodnych rozwiązań organizacyjnych i zastosowania środków ochrony w zależności od charakteru organizacji, uwarunkowań i potrzeb. Mamy za sobą pierwszy etap wdrażania nowych przepisów charakteryzujący się niepewnością, chaosem informacyjnym pomieszanym niekiedy ze strachem przed wysokimi karami. Obecnie wkraczamy w fazę większej pewności prawnej działania.

Niewątpliwie brakuje sądowej wykładni przepisów RODO. Pomocne natomiast okazuje się orzecznictwo dotyczące prawa do prywatności, wytyczne tzw. Grypy Roboczej art. 29, a na bieżąco - wskazówki i objaśnienia organów państwowych odpowiedzialnych za wdrażanie nowego prawa unijnego. Coraz cenniejsze staje się zdobyte doświadczenie, nie tylko te w postaci dobrych przykładów, ale też wniosków ze złych praktyk, określanych „absurdami RODO”.

Sytuacje te uzmysłowiły, jak niebezpieczne może okazać się niewłaściwe interpretowanie przepisów prawa, gdy dokonywane jest w oderwaniu od jego istoty. Ochrona danych osobowych, choć podlega niezależnemu reżimowi prawnemu, jest nie tylko wartością samą w sobie. Ma ona służyć przede wszystkim jednostce i dobru ogólnospołecznemu, a w konsekwencji prawidłowemu funkcjonowaniu podmiotów sektora publicznego i prywatnego, do których mają zastosowanie przepisy RODO.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie podstaw systemu ochrony prawa do prywatności w świetle RODO, a także – uwzględniając roczną praktykę funkcjonowania przepisów RODO – próba sformułowania wniosków, które na obecnym etapie, w procesie dalszego rozwoju systemu prawa ochrony danych osobowych, wydają się najistotniejsze.

Katarzyna Cymbranowicz

Słowa kluczowe: granica, kryzys migracyjny, strefa Schengen, Unia Europejska

W historii Unii Europejskiej (UE) pierwsze dekady XXI w. to czas wyjątkowy. Jednym z największych sukcesów kolejnych pokoleń, które nadawały ton i kierunek polityce wspólnotowej, a później unijnej, było utworzenie na terytorium UE do końca 1992 r. jednolitego rynku wewnętrznego z czterema wolnościami gospodarczymi. W tym kontekście nie sposób pominąć udanej realizacji unijnego projektu „Europy bez granic”, której żywym odzwierciedleniem jest tzw. strefa Schengen.

Celem niniejszego artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie o jego teraźniejszość i przyszłość. Dokonano w nim analizy i oceny funkcjonowania strefy Schengen przed i po tym, jak w Europie doszło do wybuchu kryzysu migracyjnego, a następnie omówiono możliwe scenariusze rozwoju strefy. Wydaje się to zasadne z uwagi na fakt, że dziś nadal z niepokojem obserwuje się jak kryzys migracyjny 2015+ zmienia UE wywołując fale zwątpienia w idee i wartości, od samego początku przyświecające ojcom założycielom Wspólnot Europejskich, a później towarzyszące innym czołowym europejskim politykom na drodze do osiągnięcia pełnej integracji w ramach UE.

Tomasz Czapiewski

Słowa kluczowe: Partia Niepodległości Wielkiej Brytanii , *UKIP*, eurosceptycyzm, Brexit, populizm, imigracja

Celem niniejszego tekstu jest analiza programowa Partia Niepodległości Wielkiej Brytanii (*UKIP*), która współtworzyła eurosceptyczny dyskurs w Wielkiej Brytanii w XXI w. Podstawową hipotezą pracy jest stwierdzenie, że apel programowy partii opierał się na trzech podstawowych fundamentach, a nie wyłącznie eurosceptycyzmie. Podstawowe ramy czasowe badań partii określono na okres 2006-2016, choć miejscami uwzględnia się odniesienia do wcześniejszego i późniejszego okresu jej funkcjonowania. Podstawą studium było badanie dokumentów programowych przyjmujących w warunkach brytyjskich głównie formę manifestów, ale także szeroko rozumiane działania, w tym wypowiedzi liderów partii, przy uwzględnieniu ich funkcji w pozyskiwaniu poparcia wyborców.

Sformułowano wniosek, że apel programowy partii oparty był na eurosceptycyzmie, wrogości wobec imigracji oraz populistycznym antyelitaryzmie. Analizę uzupełniono o

wskazanie szczególnej roli Parlamentu Europejskiego, unikania zarzutów o rasizm oraz populistycznego ujmowania kwestii bezpieczeństwa. Przedstawiono również ocenę pozycji *UKIP* w latach 2016-2019 jako powrotu do statusu partii marginalnej i zagrożenie jej dalszej egzystencji.

Małgorzata Czermińska, Joanna Garlińska-Bielawska, Marta Ulbrych

Słowa kluczowe: Afryka, unia celna, Unia Europejska, Turcja

Rząd turecki, kierując się założeniami nowego modelu polityki zagranicznej, rozwija relacje polityczne i ekonomiczne z regionami, które dotychczas nie były głównymi kierunkami zainteresowania tego państwa. Turcja, podobnie jak inne duże gospodarki, pogłębia zakres swojego zaangażowania w Afryce wraz ze stopniową stabilizacją polityczną i rozwojem gospodarczym krajów tego kontynentu. U podstaw ożywienia bilateralnych stosunków leży szereg inicjatyw politycznych, które zostały podjęte w ostatnich dwóch dekadach. Celem artykułu jest prezentacja wyników analizy uwarunkowań kształtujących relacje Turcja-Afryka w kontekście obowiązywania unii celnej Turcji z Unią Europejską (UE). W opracowaniu przyjęto następujące hipotezy badawcze:

- Otwarcie Turcji na Afrykę w XXI w. jest wynikiem zmian w polityce zagranicznej Turcji, ukierunkowanych na zdobycie silniejszej pozycji globalnej.

- Trudności w funkcjonowaniu unii celnej przyczyniły się do osłabienia relacji Turcji z UE oraz wzrostu tureckiego zainteresowania Afryką.

Dla realizacji celu badań wykorzystano metody empiryczne (obserwacja pośrednia i opis) oraz ogólnologiczne, w tym dedukcję i indukcję. Duże znaczenie miały takie techniki badawcze jak analiza-przyczynowo skutkowa, porównawcza, dokumentowa, historyczna oraz synteza.

Renata Duda, Renata Kunert-Milcarz

Słowa kluczowe: Unia Europejska, Ukraina, Stany Zjednoczone, wschodnie sąsiedztwo, wsparcie gospodarcze i finansowe, pomoc wojskowa.

Celem badawczym artykułu jest ukazanie europejskiego i amerykańskiego wsparcia dla procesu reform na Ukrainie oraz refleksja nad efektywnością tej pomocy. Zakładamy, że UE,

działając na zasadzie "naczyń połączonych", aktywnie wspiera najbliższe zewnętrzne otoczenie w dążeniu do demokratyzacji swoich struktur i zapewnienia bezpieczeństwa gospodarczego i militarnego. Ramy czasowe artykułu odnoszą się do okresu po wydarzeniach Rewolucji Godności na Ukrainie na kijowskim Majdanie (2013-2014 r.) która doprowadziła do obalenia ówczesnego prezydenta Wiktora Janukowycza i przynajmniej częściowo rozwiała wątpliwości co do geostrategicznego wyboru Ukrainy. Równie ważną cezurą czasową, zwłaszcza w odniesieniu do pomocy udzielanej przez Stany Zjednoczone, jest aneksja Krymu oraz destabilizujące działania podejmowane przez Federację Rosyjską (FR) we wschodniej części Ukrainy (2014 r.), które były bezpośrednią przyczyną znacznego zwiększenia zakresu i ilości dotychczas udzielanej pomocy. Datą końcową, do której odnoszą się analizowane w artykule wydarzenia, jest 2019 r. i wybory prezydenckie na Ukrainie (przeprowadzone w dwóch turach 31 marca 2019 r. oraz 21 kwietnia 2019 r.), które zakończyły się zwycięstwem Wołodymyra Zełenskigo. Wprawdzie wybór ten oznaczał konsolidację proeuropejskiego kursu Ukrainy, jednak brak jednoznacznych deklaracji ze strony UE na temat perspektywy członkostwa Ukrainy powoduje, że utrzymania tej opcji w przyszłości nie należy uznawać za pewnik.

Z uwagi na charakter wykorzystanego materiału, metody badawcze opierają się przede wszystkim na krytycznym przeglądzie literatury przedmiotu (zwłaszcza artykułów naukowych) oraz na badaniach dokumentów źródłowych (*desk research*). W części artykułu odnoszącej się do amerykańskiej pomocy wojskowej, podstawowym materiałem badawczym są analizy powstałe w polskich i amerykańskich ośrodkach eksperckich (think-tankach). Ze względu na przyjęte ramy czasowe (2013-2019) i aktualność tematyki, stosunkowo niewiele materiału badawczego pozyskano z opracowań monograficznych, które okazały się jednak cennymi źródłami w pierwszej wprowadzającej części artykułu.

Agnieszka Filipiak, Rafał Wiśniewski

Słowa kluczowe: dezinformacja, media cyfrowe, bezpieczeństwo informacyjne, edukacja obywatelska

Na przestrzeni ostatnich kilku lat tendencje obowiązujące w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego oraz w środowisku medialnym doprowadziły do udanej sekurytyzacji mediów informacyjnych. W toku rozwijającej się debaty na temat "fake newsów", kampanii dezinformacyjnych i wojny hybrydowej, wiadomości zaczęły być postrzegane jako broń we współczesnym konflikcie międzynarodowym. Na podstawie doświadczeń Uniwersytetu im.

Adama Mickiewicza z uczestnictwa w globalnym programie edukacyjno-badawczym "News Literacy" (opracowanym na Uniwersytecie Stony Brook w Nowym Jorku, USA) autorzy chcieliby zaproponować koncepcję *bezpieczeństwa wiadomości*. Jest to stosunkowo nowy sektor bezpieczeństwa związany z ochroną społeczeństwa przed celową dezinformacją i manipulowaniem wiadomościami.

Ta stosunkowo nowa i obiecująca dziedzina badań jest silnie powiązana z szerszymi koncepcjami bezpieczeństwa ludzkiego i cyberbezpieczeństwa. Dostęp do wiarygodnych i prawdziwych informacji można postrzegać jako prawo człowieka i podstawowy warunek stabilnego i zdrowego funkcjonowania społeczeństw demokratycznych. Równocześnie, obecne zagrożenia dla bezpieczeństwa wiadomości są w znacznym stopniu uwarunkowane rewolucją technologiczną w mediach (której motorem są cyfryzacja i efekty sieciowe).

Celem artykułu jest przedstawienie koncepcji bezpieczeństwa wiadomości i jego cech konstytutywnych, jako innego podejścia do badania i praktyki zarówno bezpieczeństwa ludzkiego, jak i cyberbezpieczeństwa. Zawiera również spostrzeżenia i doświadczenia wynikające z udziału autorów w projekcie "News Literacy", którego celem była edukacja w zakresie krytycznej oceny mediów dla lepszego informowania opinii publicznej. Analiza przedstawiona w artykule koncentruje się na określeniu kluczowych czynników i cech sekurytyzacji wiadomości. Autorzy analizują dane statystyczne dotyczące cyfryzacji i wzorców konsumpcji mediów, a także analizują studium przypadku dezinformacji. Przedstawiono również typologię strategii stosowanych przez różne państwa w celu zapewnienia bezpieczeństwa wiadomości i wyrażono opinię na temat ich skuteczności.

Ewa Kamarad

Słowa kluczowe: wzajemne zaufanie; wzajemne uznawanie; Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości

Celem artykułu jest omówienie znaczenia wzajemnego zaufania pomiędzy państwami członkowskimi UE, którego istnienie jest kluczowe dla procesu integracji europejskiej. Bez wzajemnego zaufania niemożliwe byłoby stworzenie Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (PWBiS), które w tym aspekcie odnosi się zarówno do systemów prawnych, jak i wymiarów sprawiedliwości państw członkowskich. Wzajemne zaufanie pozwala na przyjęcie, że system prawny każdego państwa członkowskiego gwarantuje taki sam poziom ochrony jednostek, a organy stosujące prawo wykonują swoje zadania równie skutecznie.

Poziom wzajemnego zaufania nie jest jednak stały – można obserwować jego powolny i systematyczny wzrost, ale również może nastąpić jego kryzys, co w ostatnim czasie wystąpiło w przypadku relacji między Polską a pozostałymi państwami członkowskimi. Taki stan ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie PWBiS i powoduje wystąpienie wielu praktycznych problemów, które zostały przedstawione w artykule.

Ustalenie obowiązującego stanu prawnego nastąpiło w oparciu o metodę formalno-dogmatyczną, a przedstawienie go przy pomocy metody opisowej.

Zastosowana została także metoda analizy przypadków indywidualnych przy przedstawianiu orzeczeń TSUE.

Andżelika Kuźnar, Jerzy Menkes

Słowa kluczowe: potęga państwa, układ sił, mocarstwo, integracja, Traktat Elizejski, nowy Traktat Elizejski, Brexit

Celem badania jest analiza efektów nowego Traktatu Elizejskiego w korelacji z Brexitem. Formułujemy tezę, że nowy Traktat Elizejski w połączeniu z Brexitem wyznacza nową formułę instytucjonalnej integracji europejskiej – budowę układu jednobiegunowego z biegunem Francja-Niemcy. Badanie jest interdyscyplinarne – ekonomiczno-prawnicze.

Wyniki badania pozwalają na uznanie, że 1) pogłębiona współpraca niemiecko-francuska tworzy nowy podmiot w stosunkach regionalnych i globalnych; 2) mający podstawy traktatowe duumwirat francusko-niemiecki zmienia ustrój UE; 3) efektem Brexitu jest zniszczenie układu sił w UE, jak również pozbawienie korzyści wynikających z możliwości triangulacji bloku trzech największych państw członkowskich UE.

Leszek Kwieciński

Słowa kluczowe: administracja publiczna, europeizacja, zarządzanie publiczne.

Celem głównym niniejszego artykułu jest przedstawienie roli administracji publicznej w procesie europeizacji. Celem szczegółowym jest natomiast analiza czynników warunkujących wypełnianie funkcji administracji publicznej w procesie europeizacji w odniesieniu do Polski i Niemiec.

Problemem badawczym jest analiza różnic w funkcjonowaniu administracji publicznej obu państw. Sektor ten ma kluczowe znaczenie dla efektywności udziału danego państwa w procesach europeizacji, a także jego sprawności wewnętrznej.

W artykule wykorzystano metody badawcze właściwe dla nauk społecznych, a w szczególności nauk o polityce. Pierwszą z zastosowanych metod jest komparatystyka, za pomocą której wskazano podobieństwa i różnice w funkcjonowaniu administracji publicznej obu państw w procesach europeizacji. Przy użyciu metody systemowej średniego rzędu starano się określić miejsce administracji publicznej jako elementu podsystemu funkcjonalnego polityki europejskiej danego państwa, a także ukazano ewolucję zmian zachodzących w tym sektorze. Z kolei neoinstytucjonalizm racjonalnego wyboru oraz historyczny pozwoliły na wskazanie czynników decydujących o sprawności administracyjnej państwa w procesie europeizacji. W przygotowaniu artykułu korzystano głównie z technik ilościowych, czyli analizy danych statystycznych takich instytucji jak: Komisja Europejska – *E-government Benchmark*, Fundacja Bertelsmanna – *Sustainable Governance Indicators*, Bank Światowy – *Worldwide Governance Indicators*, Gallup World Poll. Przeprowadzono również krytyczną analizę literatury dotyczącą ewolucji i roli administracji publicznej w procesie europeizacji.

W świetle poczynionych założeń badawczych sformułowano hipotezę, która stanowi, iż sprawność administracji publicznej jako instrumentu polityki europejskiej państwa jest warunkowana czynnikami instytucjonalno-społecznymi, które dla zaistnienia pozytywnych efektów wymagają dłuższej perspektywy czasowej oraz odpowiednio zastosowanych instrumentów prawno-instytucjonalnych.

Magdalena Michalik

Słowa kluczowe: zasada wzajemnego zaufania, wzajemne zaufanie, wzajemne uznanie i wykonywanie orzeczeń sądowych, europejska przestrzeń prawna, Unia Europejska

Artykuł zawiera analizę orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i dokumentów politycznych dotyczących zasady wzajemnego zaufania. Celem podjętej analizy jest charakterystyka zasady wzajemnego zaufania we współpracy sądowej między państwami członkowskimi i jej granic w europejskiej przestrzeni prawnej.

Hipoteza badawcza głosi, że zasada wzajemnego zaufania, która jest podstawą europejskiej przestrzeni prawnej, jest zjawiskiem dynamicznym, a jej funkcjonowanie w ramach prawnych UE zależy od woli państw członkowskich. Aby osiągnąć zakładane cele

badawcze, w niniejszym opracowaniu wykorzystano następujące metody badawcze: formalno-dogmatyczne, historyczno-prawne i teoretyczno-prawne. Analizie poddano orzecznictwo i doktrynę TSUE.

Analizę uzupełniono o studium przypadku dotyczące ograniczeń w funkcjonowaniu zasady wzajemnego zaufania, opartej na wybranym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz materiałach stanowiących programy polityczne, komunikaty lub zalecenia Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego. W czwartej części przeanalizowano różne mechanizmy stworzone przez instytucje UE i instytucje spoza UE w celu kontrolowania wzajemnego zaufania w ramach europejskiej przestrzeni prawnej.

We wnioskach z przeprowadzonej analizy stwierdzono, że wzajemne zaufanie jako instrument nieabsolutny zależy od suwerennej woli państw członkowskich oraz że instytucje i organy Unii powinny ustanowić mechanizmy zapewniające utrzymanie wzajemnego zaufania na odpowiednim poziomie.

Jacek Pera

Słowa kluczowe: integracja, wielobiegunowość, dezintegracja

Kryzysy gospodarcze i zadłużeniowe, a także migracyjny i tożsamościowy pogłębiły podziały w Unii Europejskiej a wzmocniły siły dezintegracyjne w państwach członkowskich. Zasadniczy dylemat, przed którym staje obecnie integracja UE, to charakter i zakres tendencji wielobiegunowych na szczeblu regionalnym. Celem niniejszego studium jest analiza ryzyka rozpadu Unii Europejskiej w jej obecnym kształcie. Problem badawczy polega na próbie odpowiedzi na pytanie, czy proponowana "Europa wielu prędkości" przyczyni się do rozpadu UE, czy raczej do jej rozwoju w innym formacie. Poszukiwaniu odpowiedzi służy cała struktura artykułu i przeprowadzona analiza.

Przyjęto następującą hipotezę badawczą: wdrożenie polityki Europy wielu prędkości zmieni obecny proces integracji europejskiej w jej przeciwieństwo, a tym samym spowoduje poważne konsekwencje gospodarcze i polityczne wynikające z upadku tej formy projektu integracyjnego. Hipoteza została pozytywnie zweryfikowana. W analizie wykorzystano następujące metody badawcze: historyczną (istotę i znaczenie koncepcji rozpadu w doktrynach i literaturze przedmiotu), analizę treści (badania nad przyjętymi rozwiązaniami), a także metodę ilościową i jakościową (analiza liczb).

Wynikiem przeprowadzonych badań jest opis ryzyka i zagrożeń związanych z kontynuacją polityki Europy wielu prędkości i odstąpieniem państw członkowskich od pierwotnego modelu integracji.

Renata Podgórzńska

Słowa kluczowe: polityka zagraniczna, integracja europejska, Bałkany Zachodnie, stosunki międzynarodowe

Od lat 90. XX w. pojawiło się wiele inicjatyw na rzecz stabilności i bezpieczeństwa państw Bałkanów Zachodnich, obejmujących szeroki wachlarz instrumentów wsparcia. Jednym z nich jest coraz silniej oddziaływający na bałkańską rzeczywistość Proces Berliński. O przyłączeniu się Polski w jego mechanizm zadecydowało wiele czynników o charakterze politycznym. Celem artykułu jest ich identyfikacja i systematyzacja, a także przeanalizowanie znaczenia tej inicjatywy z perspektywy polityki zagranicznej Polski. Przyjęto założenie, iż po 1989 r. z racji skoncentrowania aktywności polskiej dyplomacji na realizacji strategicznych interesów obszar południowowschodniej części Europy zlokalizowano na marginesie polityki zagranicznej. Okresowe wzmoczenie aktywności polskiej dyplomacji wobec państw regionu nie oznaczało jego dowartościowania z perspektywy polskich interesów, a jedynie wynikało z poszukiwania sposobów zwiększenia efektywności realizacji jej wytycznych. Co więcej, modyfikacja akcentów w polityce zagranicznej po wejściu Polski do Unii Europejskiej nie zmieniła miejsca Bałkanów Zachodnich w polskich interesach.

Jakie zatem czynniki zadecydowały o zwiększeniu polskiej aktywności wobec i na rzecz regionu, czego przykład stanowi włączenie się w mechanizm Procesu Berlińskiego? Rozważyć należy formy i charakter polskiego zaangażowania, a nade wszystko ustalić jakie zasoby i instrumenty wspierać miały polityczne deklaracje o konieczności zintensyfikowania działań wobec Bałkanów Zachodnich?

Główna hipoteza artykułu sprowadza się do konstatacji, iż Polska poszukując możliwości ugruntowania swojej pozycji jako państwa angażującego się na Bałkanach Zachodnich włączyła się w inicjatywę Procesu Berlińskiego motywując to, z jednej strony realizacją własnych interesów i chęcią zwiększenia siły oddziaływania na przebieg procesów politycznych w wymiarze międzynarodowym, z drugiej zaś dążeniem do zintensyfikowania powiązań regionu z Unią Europejską. Hipoteza szczegółowa korespondując z przyjętym założeniem badawczym sprowadza się do stwierdzenia, iż Polska nie stała się państwem

kluczowym w kontekście integracji regionu ze strukturami unijnej współpracy. Zarazem postulując od lat politykę „otwartych drzwi” UE niezależnie od posiadanych zasobów i zdolności włączała się w różnorodne mechanizmy wspierające proces rozszerzenia.

Główne metody badawcze wykorzystane w tekście to analiza instytucjonalno-prawna, krytyczna analiza dokumentów i literatury przedmiotu, metoda komparatystyczna.

Paulina Pospieszna, Clara Portela

Słowa kluczowe: początek sankcji, RB ONZ, promowanie demokracji, UE, WPZiB, rozprzestrzenianie broni jądrowej

Unia Europejska (UE) może nałożyć sankcje w przypadku braku mandatu Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ) lub po uzgodnieniu przez Radę Bezpieczeństwa ONZ własnych środków. Stwarza to sytuację, w której ONZ i UE wprowadzają sankcje równoległe. Jedną z kwestii, których jeszcze nie ustalono w badaniach nad sankcjami nakładanymi przez UE jest ich związek z sankcjami RB ONZ. Jaki wpływ ma nałożenie sankcji ONZ na zachowanie UE jako nadawcy sankcji?

W niniejszej pracy staramy się wypełnić tę lukę, badając wpływ sankcji ONZ na wprowadzenie sankcji przez UE. W tym celu wypracowaliśmy założenia, które ukazują powiązanie między prawdopodobieństwem wprowadzenia przez UE sankcji przy braku lub w obecności sankcji ONZ a charakterem realizowanych celów. Podobnie odnosimy się do zachowań UE w łagodzeniu, eskalacji i zniesienia sankcji przy równoczesnej obecności lub braku sankcji ze strony ONZ.

Sprawdzamy nasze hipotezy w oparciu o nowy zestaw danych dotyczących sankcji gospodarczych na lata 1989-2015 (EUSANCT), który gromadzi i aktualizuje istniejące zbiory danych dotyczące sankcji, dzięki czemu możemy uzyskać nowe wyniki.

Anna Potyrała

Słowa kluczowe: Unia Europejska, polityka azyłowa, reformy, interesy narodowe

Od 2016 r. na forum Unii Europejskiej prezentowane są kolejne propozycje reformy wspólnej polityki azyłowej. Presja migracyjna z 2015 r. pokazała, że dotychczasowe podejście nie pozwoliło na szybką i skuteczną odpowiedź oraz sprostanie wyzwaniom humanitarnym i

wyzwaniom dla bezpieczeństwa Unii i państw członkowskich. Rozwiązania przyjęte jako reakcja na kryzys miały z założenia charakter czasowy i wzbudzały kontrowersje u części państw. Zasadne stało się zatem całkowite przemodelowanie wspólnej polityki azylowej.

Celem artykułu jest udowodnienie, iż o ile państwa członkowskie uznają zasadność reformy wspólnej polityki azylowej, to przedłużające się procedowanie spowodowane jest nie rzekomą chęcią stworzenia kompleksowego modelu ochrony osób zmuszonych do opuszczenia własnych miejsc zamieszkania i poszukiwania schronienia w państwach trzecich, lecz dążeniem do zabezpieczenia interesów partykularnych. Interesy te definiowane są przede wszystkim w kategorii interesów narodowych.

Rozważania poprowadzone zostaną w oparciu o założenia nurtu neorealistycznego, uznającego państwo za dominującego uczestnika stosunków międzynarodowych, dążącego do realizacji własnych interesów i uznającego zasadność współpracy jedynie, gdy jest to niezbędne dla osiągnięcia tych pierwszych. Fiasko dotychczasowych propozycji reform jest dowodem instrumentalnego traktowania współpracy na forum Unii Europejskiej i priorytetowego traktowania własnych, a nie wspólnych interesów

Andrzej Stępiak, Joanna Stefaniak, Maciej Zieliński

Słowa kluczowe: Unia Europejska, partnerstwo globalne, mocarstwa światowe, pozycja gospodarcza, potencjał militarny.

Unia Europejska funkcjonując w obliczu zmian zachodzących na arenie międzynarodowej chce odgrywać istotną rolę na świecie. Celem artykułu jest próba określenia pozycji UE na arenie międzynarodowej w porównaniu do państw o największym znaczeniu globalnym. Stąd problemem badawczym jest ocena znaczenia i pozycji UE jako partnera globalnego w relacji do obecnych mocarstw światowych przeprowadzona w kontekście kryteriów terytorialnych, społeczno-gospodarczych i militarnych. A autorzy artykułu stawiają tezę, że obecny układ sił w świecie oraz wyzwania z tym związane, pozycjonują Unię Europejską na liczącej się pozycji partnera globalnego.

W artykule zastosowano metodę analizy literatury przedmiotu oraz dokonano przeglądu dostępnego stanu wiedzy i badań. Zastosowane metody umożliwiły wyodrębnienie zestawu kryteriów niezbędnych do oceny globalnej pozycji UE. Ponadto autorzy posłużyli się analizą porównawczą, zestawiając zgromadzone dane, co umożliwiło zaprezentowanie UE na tle państw o utrwalonej pozycji globalnej w zakresie każdego ze wspomnianych kryteriów.

Zdaniem autorów, można stwierdzić, że pozycja UE na świecie, biorąc pod uwagę kryteria społeczno-gospodarcze, jest bardzo silna i w tych dziedzinach daje podstawy do postrzegania UE jako partnera globalnego. Jednakże pozostałe kryteria, takie jak funkcjonowanie nadrzędnej władzy, zdolność do prowadzenia spójnej polityki zagranicznej

oraz możliwość obrony granic pozostają obszarami, które wymagają zdecydowanie większego zaangażowania integracyjnego, aby móc nazwać UE prawdziwym globalnym partnerem.

Natalia Szulc, Adam Szymaniak

Słowa kluczowe: polityka migracyjna, prawo migracyjne, Włochy, sekurytyzacja, uchodźcy

Kontekst. Intensyfikacja przepływów migracyjnych otworzyła na powrót dyskusję nad wartościami, na których opiera się Unia Europejska. Sekurytyzacja migracji we Włoszech wpłynęła na zmiany w prawie migracyjnym oraz dyskurs polityczny.

Cel. Głównym celem artykułu było ustalenie wpływu legislacji i polityki na migrację i migrantów we Włoszech.

Metoda. Przeprowadziliśmy przegląd literatury narracyjnej z badanego obszaru. W pracy wykorzystaliśmy metodologię nauk o polityce. Poddaliśmy pogłębionej analizie akty normatywne. Posiłkowo posłużyliśmy się wynikami badań statystycznych.

Wyniki. Istnieje silny związek pomiędzy sekurytyzacją włoskiego prawa migracyjnego i azylowego a sytuacją migrantów i uchodźców we Włoszech. Architektura włoskiego prawa migracyjnego odzwierciedla upolitycznienie problemu. Sekurytyzacja umożliwiła zastosowanie nadzwyczajnych środków prawnych w imię bezpieczeństwa. Włoska polityka i prawo migracyjne z lat 2017-2019 negatywnie wpłynęły na jakość życia, jak i integracji migrantów.

Informacje dodatkowe. Uzyskanie wyniku stanowią punkt wyjścia do szerszych badań innych europejskich systemów i polityk migracyjnych. Efekty pogłębionej analizy komparatystycznej i wykorzystanie doświadczeń państw mogą stanowić punkt wyjścia do zredefiniowania polskiego prawa migracyjnego oraz polityki wobec migracji i migrantów.

Izabela Wróbel

Słowa kluczowe: prawo UE, demokracja uczestnicząca w UE, europejska inicjatywa obywatelska, rozporządzenie (UE) 211/2011, rozporządzenie (UE) 2019/788

Europejska inicjatywa obywatelska jako element demokracji uczestniczącej w UE obowiązuje od dziesięciu lat, jednak ustanawiające ją normy traktatowe wymagały wydania aktu prawa wtórnego - rozporządzenia (UE) 211/2011 i zastępującego je rozporządzenia (UE) 2019/788. Dlatego historia stosowania tego nowego instrumentu partycypacji obywatelskiej na poziomie ponadnarodowym jest krótsza.

Przedmiotem artykułu jest próba opisu i oceny jakościowego wymiaru nowej instytucji prawa UE, rozumianej jako instrument uczestnictwa obywateli UE w ponadnarodowym procesie legislacyjnym, na przykładzie czterech pierwszych „inicjatyw zakończonych sukcesem”. Inaczej jednak niż czyni to Komisja Europejska, inicjatywę zakończoną sukcesem definiuje się jako inicjatywę, która doprowadziła do zmiany normatywnej w unijnym porządku prawnym. Celem artykułu jest określenie zakresu rzeczywistego udziału obywateli UE w stanowieniu prawa na poziomie ponadnarodowym, wykonywanego za pomocą inicjatywy obywatelskiej, a następnie odniesienie uzyskanego wyniku do dogmatycznych ujęć prawa inicjatywy obywatelskiej i ustalenie w ten sposób jakości i znaczenia rozwiązań prawnych obowiązujących w pierwszym etapie wdrażania reformy lizbońskiej (od 1 grudnia 2009 r. do 31 grudnia 2019 r.). Dlatego zostały wykorzystane dwie metody badawcze - dogmatycznoprawna i socjologiczna, przy czym przez tę ostatnią rozumie się analizę czynników wpływających na treść tworzonych norm prawnych oraz skutków norm obowiązujących. W toku przeprowadzonych badań weryfikacji podlegała hipoteza, że nowa instytucja prawa UE w pierwszym etapie jej stosowania nie zapewniła obywatelom UE wpływu na treść norm prawnych stanowionych na poziomie ponadnarodowym w stopniu istotnie różnym od stanu sprzed jej wprowadzenia, a zatem nie spełniła swej roli w tym zakresie w unijnym porządku prawnym.

Sylwia Zawadzka

Słowa kluczowe: wymiar wschodni, Unia Europejska, Partnerstwo Wschodnie, europejska polityka sąsiedztwa, głębokie i kompleksowe strefy wolnego handlu

Partnerstwo Wschodnie zainaugurowane w 2009 r. stanowi fundament wschodniego wymiaru europejskiej polityki sąsiedztwa. Do programu tego włączono sześć krajów Europy wschodniej i Kaukazu Południowego, które po dziesięciu latach współpracy z UE stały się jej strategicznymi partnerami. Niemniej jednak podejście poszczególnych państw członkowskich Unii do rozwoju polityki wschodniej jest zróżnicowane i zależy od stopnia zaangażowania w projekty objęte EPS oraz priorytetów przypisywanych konkretnym wymiarom współpracy. Artykuł przedstawia stanowisko Niemiec i Francji w sprawie ustanowienia i wizji rozwoju Partnerstwa Wschodniego po dziesięciu latach jego funkcjonowania.

Celem artykułu jest wyjaśnienie priorytetów, jakimi Niemcy i Francja kierują się w swojej wizji rozwoju polityki wschodniej UE oraz na ile można je uznać za ograniczenia

polityczne dla pogłębienia współpracy w ramach partnerstwa. Analiza opiera się na założeniu, że pomimo braku kompleksowej strategii UE odnośnie przyszłości tej współpracy, Francja i Niemcy, tworząc europejski "tandem", realizują podobną koncepcję rozwoju programu partnerstwa, opartą na trzech podstawowych kwestiach. Są to: ograniczenie współpracy politycznej w celu pogłębienia integracji gospodarczej, przyznanie pierwszeństwa stosunkom z Rosją, konsekwentne unikanie deklaracji politycznych wyrażających uznanie aspiracji krajów partnerskich do członkostwa w UE. Główną metodą badawczą zastosowaną w artykule jest analiza oficjalnych dokumentów instytucji UE oraz francuskich i niemieckich instytucji rządowych w dziedzinie polityki zagranicznej (w tym polityki europejskiej), a także oficjalnych wystąpień przedstawicieli obu krajów.

Metoda porównawcza została zastosowana na poziomie porównania podejścia UE oraz władz niemieckich i francuskich do rozwoju Partnerstwa Wschodniego w perspektywie średnio- i długoterminowej.